

Irodalmi szablya

„Nincsen oly erős vas, kit tűzzel jó kovács ide-s-tova nem hajthat” – írta a költő. Több mint négy évszázad szaladt el, mióta Balassi Bálint az angyalok kúrtságán az Úr táborába megtért – miként ezt Nagy Gáspár az *Esztergomi apokrif*ban megfogalmazta –, ám mind a mai napig van jó kovács, ki a vasat ide-s-tova hajtja a tűzzel. És többek között Balassi Bálint-emlékkardot kovácsol.

A magyar gyökerű nemzetközi irodalmi elismerést – tehát a Balassi Bálint-emlékkardot – az idén a huszadik alkalommal nyújthattuk át Isten segedelmével.

A Teremtő – kifürkészhetetlen célból – nekem osztotta ki azt a kegyelmet, hogy ennek a díjnak a megalapítója lehessenek. Utána kell néznem az évről, igen: 1975-ben szikrázott fel az ötlet. Akkor adták át először a Kossuth rádió Karinty-emlékgyűrűjét. Mint tudjuk: a humoristáknak jár ez a kitüntetés. A tévékétszülék előtt állván hallottam a kifejezést: Karinty-emlékgyűrű... Fölötte igen megtetszett. Emlékezetem szerint már akkor átvibrált a fejemben: milyen jól hangzana a Balassi Bálint-emlékkard...

Ám a megvalósításra több mint két évtizedet kellett várnom. Önmagában az ötlet és a szívet melengető elnevezés kevés lett volna. Kellett egy – a szó legjobb értelmében vett – provokáció is, hogy energiát injekciózzon belém az indításhoz. Ez a darázscsípés a Valentin- napok elburjánzásában talált rám. A kilencvenes években hazánkat is elérte, és évről évre jobban beborította ez a szellemet körbetekerő, a jelképes napfényt is szűrő folyondár.

Mi közünk ehhez a műünnephez? – keltett bennem bosszankodást a médiumok által, nyilván nem véletlenül, egyre inkább felkapott és habzásba hozott kereskedelmi akció. Még ha a magyar virágkertészek járnának jól – gondoltam. Ám akkorra már ezt az ágazatot is lesarlózta a privatizáció. Külföldi virágcégek csokrozták körül színpompával az Amerikából átültetett s meggyökereztetni próbált „ünnepi” alkalmat.

Akkor, az 1990-es évek derekán, a *Magyar Nemzet*nél – gazdasági újságíróként – dolgoztam, és esztendőnként jeleztem ott dolgozó, kitűnő kulturális,

MOLNÁR PÁL (1952) újságíró. A presnaz.eu művészeti hírportál főszerkesztője, a Balassi Bálint- emlékkard alapítója.

művészeti cikkeket író kollégámnak, Lőcsei Gabriellának, hogy ez ellen lép-nünk kell valamit. Egyetértett velem. Az 1996-os Valentin-nap – utóbb úgy neveztem el: Valentin-hisztéria – adta az utolsó lökést. Ennek az évnek a végén már határozott lépéseket tettem: fölvettem a kapcsolatot Fazekas József bonyhádi kardkováccsal. Ővele még korábban, a Visegrádi Palotajátékokon találkoztam először: gyönyörű szablyáit – és pallosait, törjeit, késeit – ott árusította, és szóbeli ismeretterjesztést is folytatott barátian. A vásári nívót jócskán felülmúló bemutatója érzékeltette: ez a minőség méltó Balassihoz.

Valahol 1996 és 97 fordulóján kanyarodott a megvalósulás harci terepére a Balassi Bálint-émlékkard mint irodalmi díj. Nem várhatunk tovább – érzékeltettem kollégámmal. Így Lőcsei Gabriella – az óbudai Selyemgombolyítóban – bemutatót Zelnik Józsefnek és Rubovszky Andrásnak. Zelnik Jóska akkor alapítványi vezetőként rendelkezett pénzforrások fölött, Rubovszky András pedig a Gellért szálló igazgatójaként a lehető legjobb helyszínt.

A Gellért mint Európa egyik legszebb szecessziós szállodája önmagában is legendák sorát testesíti meg. Első hallásra hihetetlen: az első világháború éveiben épült. Tervezői: Sebestyén Artúr, Hegedűs Ármin és Sterk Izidor. Az épületegyüttest a nagy háború végén adták át – ámde ez távolról sem csoda, hiszen az első világegés katonailag nem érintette hazánkat: seregünk az országhatároktól távol harcolta végig a négy évet. Csak a kontinentális tusakodás végén „nem akart katonát látni” az akkor hatalomra vergődött csoport... S azóta megfordult a szállóban román, magyar, szovjet és amerikai hadsereg. Ez utóbbi az 1990-es években tette ezt, és a katonaságok közül egyedüliként: fizetett is az ott-tartózkodásért.

A szálloda a kilencvenes években a nemzeti politikai szervezetek egyik kedvelt rendezvényhelyszínéeként is szolgált. E tekintetben vonzerejét valószínűleg fokozta, hogy Rubovszky András igazgató – aki a Széchenyi Társaság egyik vezetőjeként is tevékenykedik mind a mai napig – felújította az épületegyüttest, és az ólomüveg-díszítésben a magyar irodalmi mítoszokat is fölragyogtatta.

Miután a díj elindítását elhatároztuk, nem sokkal később felkértük Makovecz Imrét, legyen a kuratórium elnöke. Az építész – mint a nemzeti erőfeszítések egyik fölöttébb nagyra becsült ikonját – azokban az években sok hasonló küldetésű tisztség betöltésére fölkerítették. Ő ezek többségére igent mondott, így cselekedett a Balassi-kard ügyében is. Ám jellemző bölcsességével: kívárt. Tapasztalni akarta: komoly-e a kezdeményezés, kibontakozik-e belőle igazi érték. Emlékszem: a második átadásra – a levélen kívül – telefonon is hívtam, s jelezte, az adott napon Királyhelmecekre kell mennie. Akkor néztem meg a térképen, hol fekszik ez a felvidéki város. Így az építész először a harmadik kardátadáskor jelent meg a Gellértben: ekkor Nagy Gáspár vehette át a szablyát, és Sinkovits Imre mondta el Balassi és „Nagygazsi” költeményeit.

De ne szaladjunk ennyire előre...

Az első díjazandó költő személyén több hétig gondolkoztunk. Lőcsei Gabrielláé volt a javaslat, s jobb választásunk nem is lehetett volna: Tóth Bálint

„kardoztassék fel” az indító alkalommal. E kiváló – akkor 68 éves – poéta a legjobb versköltők közé tartozik – ez az alapföltétel azóta is –, emellett megszenvedte a politikával való szembesülést. Még 1951 és 1955 között „államellenes szervezkedés” vádjával szabadságvesztést töltött – többek közt a magyar politikai és tudományos elit tagjait „vendégül látó”, valamikor Mária Terézia által konviktusnak fölépíttetett váci fegyházban –, amnesztiával szabadult, majd a börtönélményekkel „gazdagodva” 1956 novemberében a Politikai Foglyok Forradalmi Bizottságának tagjaként tevékenykedett. A kádári „konszolidáció” egyik mozzanataként 1957 nyarán „kémkedés gyanújával” letartóztatták, s csak ugyanezen év telén bocsátották szabadon: „vádemelés nélkül”. Ezután hosszú évekig hengerművi dolgozóként, kocsikísérőként, raktári munkásként, majd utcai könyvárusként gyűjthette az élettapasztalatokat novelláihoz, verseihez. És hozzátehetjük: műfordításaihoz. Hét nyelvről ültette át a verseket magyarra, miközben saját poézise is kiteljesedett. A szakirodalom a „dunántúli tájköltészet” gazdagítását is kiemeli, lévén keszthelyi születésű, pannonhalmi diákevekben pallérozó írodalmár.

Jellemző az akkori, 1997-es – a Horn-Kuncze-garnitúra által körbenyesett – politikai lehetőségekre: az állami televízió Gazdatévé című műsora számolható be „a fehérborokat kedvelő költő” kardjáról, amely szablyát – balliberális koalíció regnálásakor – Ladocsi Gáspár tábori püspök nyújtott át neki a Gellért kávészalonjában.

A következő díjazandóról már Tóth Bálint szenvedélyes érvelésének hatása alatt döntött testületünk: Döbrentei Kornélra esett a választás. Igaz, mindjárt el is tértünk a még alig elhatározott szabálytól, mely szerint minden évben egyetlen poétát övezünk fel a karddal. Akkoriban terjedt el ugyanis a hír, hogy Wass Albertnek „nem adta vissza a magyar állampolgárságot” az ország politikusi impériuma. Utóbb tudtuk meg: Wass Albert soha nem mondott le magyar állampolgárságáról, így nem is lett neki mit „vissza”-adni, mindenesetre az itthoni politikusi oromzat kifejezte, hogy az Amerikában élő költőt nem szívesen látja hazánkban. Ezért nyomban világossá kellett tennünk, hogy Magyarországot nem – vagy nem csak – az éppen fent sziporkázó közhatalmi csúcs jelenti. Ezért „életműdíjként” Wass Albertnek is odaítéltük a Balassi-kardot. A szablyát azonban a költő nem sokkal később bekövetkezett tragikus halála után már fia vehette át Budapesten.

Döbrentei Kornél a kardátadási ceremóniát fontos alaki mozzanattal egészítette ki. A vitézi Kazinczy-ujjast viselő poéta ugyanis a püspöktől átvett szablyát elegáns mozdulattal megcsókolta. Ettől kezdve szabványossá vált a kard megcsókolása – magam mint a Magyar Honvédség tartalékos főhadnagya tartottam a „katonai kiképzéseket” az átvétel alaki mozdulatsoráról –, noha pár alkalommal ez elmaradt utóbb.

Nem került gyakorta szóba, de hallgatólagos megállapodás él: a Balassi-kardot nem ítéljük oda posztumusz. Ezt megerősíti az a kivétel, melyet 2000-ben, az ezredbúcsúztató évben alkalmaztunk. Az akkor kitüntetett Buda Ferenc

mellett az 1956 novemberében – a haza védelmében – hősi halált halt Gérecz Attila is kitüntettetett, egyébként Tóth Bálint ugyancsak szenvedélyes érvelésének hatására. Különösen nemes hangulatot teremtett a Gellért teatermében, hogy ezt a szablyát a Gérecz Attila-vívóverseny ifjú győztese vette át kortársainak, fiatal sportolóknak az ovációja közepette.

Balassitól Utassyig... A negyedik évre jártuk be ezt az utat. Utassy „Dzsó”, miközben kocsival a Gellértbe vittem, még megkérdezte: „De ugye nem lesz ebből valami nagy felhajtás?!” Megnyugtattam, hogy nem, s utólag megbocsátotta nekem kegyes lódításomat. Boldogan szavalta el Balassi-strófáját – „Csillagok, virágok, kikeleti lányok, áprilisi fényes szél” – a gobelinteremben tartott kardátadáson.

Az ötödik szablyaünnep immár nemzetközivé szélesedett. Nem azért, mert Farkas Árpád a Székelyföldről: Sepsiszentgyörgyről vonatozott el Budára a kardért – hiszen trianoni határ ide vagy oda, a nemzet egy –, hanem mert a portugál kiválóság, Ernesto Rodrigues is átvehette az általa hőn szeretett Balassi Bálint szablyáját. Egyébként nem csak a portugál nagykövet jelenlétében – aki Balassit: „Blázsit” is többször magasztalta beszédében –, ott volt a brazil nagykövet is.

A változtatáshoz egy irodalmi – irodalomtörténeti – fölismerés (is) vezetett. Mint az iskolákban tanítják: Balassi költészete három értékből áll. A vitézi, a szerelmes és az istenes versekből. Ez igaz. Még akkor is, ha a mintegy száz költeményből az igazán vitézi „csak” egy, ha az éppen a legismertebb is. Az istenes versek száma több mint húsz, és bőven sorjáznak a szerelmesek. Ám – jött a felismerés – Balassi mint műfordító is európai nagyság. Még tizenéves, amikor németből ültet át művet – a *Beteg lelkeknek való füves könyvecskét* – magyarra, száműzött szüleinek vigasztalására. Krakóban adják ki – egyetlen, életében nyomtatottan megjelent – könyvét... Ez próza volt, ám jönnek – életében még csak kézzel írt másolatokban – a versek is. „Marullus poéta azt deákul írta, ím én pedig magyarul / Jó lovam melletti füven létemben fordítám meg deákbul” – rögzíti egyik legfontosabb versének, íme, nem csupán ihletőjét, hanem irodalmi alapját, bátran hangoztatva, hogy műfordításról van szó. És nem is említem a szláv alapanyagokat vagy azokat a török ihletésű poémákat, amelyek eredetijét – Dursun Ayan Balassikardos török műfordító szerint – megtalálták a török irodalomtörténészek.

Emellett még egy megfontolás vezetett a műfordítói kard bevezetések: az általam a Balassi-kard spanyol párjának tekintett Cervantes-díj. Ez bő két évtizeddel korábban indult, mint a mi irodalmi díjünk, ám maga a névadó – amellett, hogy rokonszenves – fölötte igen izgalmas. Ő is harcolt az oszmán hódítás ellen, meg is sebesült – miként kortársa, Balassi –, de ő túlélte, és alkotott tovább. Évente egy Cervantes-díjat adnak át Hispániában, ám ennek kitüntettetettje a teljes volt spanyol világbirodalomból, a ma a spanyolt használó térségekből választatik ki. Nos, nekünk nem voltak gyarmataink. De... Talán némileg zsurnalizmus a megfogalmazás: a magyar birodalom – a magyar irodalom.

Valószínű, hogy ebben világhatalom vagyunk. A Balassi-kard hivatalos honlapján ott feszül egy térkép, s azon „bezöldezve” ama országok, melyeknek

egy-egy irodalmára már átvehette a szablyát. Nyugaton az Egyesült Államokhoz tartozó Alaszka, keleten Japán – illetve ettől északra Oroszország távolkeleti része – a karddal meghódított két szélső terület. Azaz átöleli a földgolyót a Balassi-érték, vagy ahogy Fazekas Mihály mondtatta volna: a Napút. Hiszen, miként a nyelvész-poéta írta: „A szélességet az ég derekán keresztül méltán nevezhetjük tehát Napútnak.” Északon Finnország, Délen Kongó területe zöldre – vagyis ez idáig négy kontinensre hatolt be a Balassi-szablya. Globális díj, mondanánk, ha a vegyes, kétes – hangulatú jelző nem okozna ízléstörést.

Volt, amikor politikai ízléstörést próbáltunk gyógyítani az elismeréssel. 2004 decemberében zajlott egy terhes emlékü népszavazás hazánkban: a kérdés az volt, magunkhoz tartozónak valljuk-e azokat a nemzettársakat, akiket a trianoni amputáció leválasztani akart rólunk. Noha a szavazás eredménye jóra – nemzetbarátra – sikeredett, az alacsony részvétel miatt jogilag érvénytelen maradt, s ezt határon túli magyarjaink vereségnek fogták fel (annak tartják ma is). Ezt a traumát próbáltuk enyhíteni azzal, hogy a következő évben erdélyi költőt tüntettünk ki: Ferenczes Istvánt.

A Gellért teatermében tartott kardceremónián a magyar és a finn költő közül az egyik elsírta magát... Igen, a finn volt az. Tuomo Lahdelma elérzékenyült – ám utána kiválóan mondta el fordítását, amely dallamban – finnül – tökéletesen követi a Balassi-strófát. Tuomo Lahdelma... A finn professzor az idén március 21-én a budai Várban, a Sándor-palotában járt, ahol a Nemzetközi Magyarstudományi Társaság elnökeként találkozott a mi államelnökünkkel.

Még egy emlékezetes fejleménye volt ennek a 2005. évi kardátadásnak. Makovecz Imre, amikor beszédét mondta, körülnézett, s így szólt: „Nem látok itt egy politikust sem... És ez nagyon jó érzés.” A következőkben ehhez igazítottam a meghívók kiküldését.

Makovecz Imre 2007-ben – Csokits János és Dursun Ayan kitüntetésekor – is emlékezetesen fogalmazott. „A beszéd elvesztette jelentőségét, csak a gondolkodásból és szívbéli cselekedetből születhet valami. A Balassi-kard a túlélésben születő második Magyarország egyik jelképe, és semmi köze a jogászok és hazudozó politikusok világához.”

Valószínűleg a Balassi-kardnak is volt jelentősége abban, hogy Makovecz Imrével interjúkötetet készíthettem. A Kairosznál – Bedő György kiadójánál – 2006-ban jelent meg a könyv: *Az országépítő* címmel. Ebben – a híres Kecse utcai Makovecz-ház irodájában szavakba öntve – rögzítette az építész: „...egy dalköri összejövétel, egy keresztelő, egy lakodalom, egy baráti összejövétel, sokkal jelentősebbek, mint amekkora fontosságot tulajdonít neki a háttérhatalom, amelyik a magyarságot nemcsak adózási rendszerén keresztül, hanem minden vonatkozásban diszkriminatív eszközökkel tartja olyan szinten, amiről neki fogalma sincs, hogy mit jelent.”

Magáról a Balassi-kardról már 2002-ben a könyvesboltokba került egy kötet, szintén Bedő György kiadójától *Kardtársak* címmel. Az első öt kitüntetett költő és természetesen Balassi Bálint öt-öt poémája került az általam megszerkesztett

kötetbe, azaz a már citált fordulattal: Balassitól Utassyig sorakoztak a poéták. Itt – az előszóban – így fogalmaz Makovecz Imre: „A magyar költészet végvárakban ma is küzdelmes sors jut az elszánt poétáknak. Ki tudja, hány pogány közt védik nehezen emelt bástyáikat a Balassi Bálint alakjában érvényes emberi példát, vitézi formát látó magyar alkotó értelmiségiek.”

Ugyancsak *Kardtársak* címmel film is alkottatott. Két filmes: Puszt Tibor, Gál Anasztázia, valamint szerénységem heteken át jártuk a tájat Budapest és Esztergom között a forgatás alatt. A keretet Kiss Benedek Gellért-beli kitüntetésének jelenetsora adta, ám az interjúalanyok között megszólalt – éppen a *Hitel* akkori szerkesztőségében – Döbrentei Kornél és Nagy Gáspár is. A filmben a Misztrál együttes zenél. Őket egy könyvhéten a Vörösmarty téren fedeztem föl: éppen a Végek dicséretét zengték a színpadon – felvillanyozóan. Fölöttébb fiatalok voltak, ez is sugallta, hogy Balassi költészete eleven.

A Misztrál együttes kezdettől kulcsszereplője a Balassi-miséknek. A szavak időnként – rosszul is, de jól is – hatnak a valóságra... Egy történelmi műben olvastam a következő szót: kardszentelés. Mi tagadás, megtetszett, miként annak idején a Karinthy-emlékgyűrű. 2008-ban tartottuk az elsőt: Budapesten a Kassai téri templomban. Azóta a kardszentelő mise – más tekintetben zarándok mise, ahogy Kiss-Rigó László püspök egy szentbeszédében elnevezte – bejárta többek közt Esztergomot, Szegedet, Kismartont és... – amire a legbüszkébb vagyok: a bécsi Stephansdomot. Ez a templom ott magaslott a város közepén már Balassi Bécsben jártakor is. A 2013. januári misén az osztrák sekrestyés szerint kilencszáz ember – valószínűleg nagyrészt bécsi magyar – volt jelen. A Misztrál mellett a somorjai pedagógusok kórusa énekelt – így a Felföld is bekapcsolódott –, és az oltár előtt Balassi-érmet vehetett át az érem alkotójától: Rieger Tibor M. S. mester-díjas szobrásztól, Egidius Zsifkovics kismartoni – osztrák, horvát, a magyarokat szeretettel segítő – püspök, aki a nevét, vélhetően a Trianon előtti időkből örökölvén, magyaros helyesírással használja.

A Balassi-kard civil díj. Nincs mögötte az állami költségvetés. Változó kedvvel ad róla hírt az állami média. Többek közt ezért is kellett szatelit-rendezvényeket felbocsátanom az irodalmi díj köré: hogy híre a médiumok esetleges passzivitása ellenére minél több magyar fiatalhoz eljusson. 2006-ban elindítottam a Bálint napi Balassi-fesztivált. A kiírás szerint e rendezvényeken – melyből egy már Lisszabonban is tartatott – föl kell olvasni a közönség előtt az akkor, Bálint napján kitüntetett két irodalmár nevét. Az adott év témáját előzetesen szeptember elsején kibocsátott pályázatban adom meg: Balassi, a madarakkal szárnyaló, Balassi, a virágokkal nyíló, Balassi, a lovasok kapitánya – és így tovább –, e címek próbáltak ötletet ébreszteni a civil szervezőkben eddig. A Balassi, a borok barátja volt a legsikeresebb: a felföldi Nyitracsehin hagyományt indított el.

Maradva a boroknál: eddig tizenegy Balassi-kard borseregszemle tartatott, ennek fő célja: a pénzzel nem jutalmazott irodalmár legalább egy koccintásra meg tudja vendégelni a neki gratuláló barátokat. Ez a seregszemle is vándorol: Tokajtól Villányig, Szekszárdtól Sopronig, Balatonfüredtől Egerig sok helyre

elzarándokolt. Tokaj... Ahol maga Balassi is többször megfordult: a közeli Sárospatakon – ahogy ő írta: Bodrog parti Patakon – kötött házassága révén szőleje is lett Mezőzomborban. A tokaji földvárban pedig öccse, Ferenc vicekapitányként szolgált. Később ez a kiváló harci a bátyja halálával azonos évben: 1594-ben halt hősi halált, miközben egy tatárbetörés ellen – egy korábbi sebesülését még ki sem heverve – harcba bocsátkozott az Alföldön... A borvidék mellett a borfajta is változik – a Balassi-kard borseregszemle ebben is zarándokol –, talán különös értelmet is sugallt a Balassi Kard Kéknyelű vagy a Balassi Kard Egri Csillag elnevezés a bajnokborok jelölésére. A borászok Balassival együtt vallják: „Vitézek közt ülvén kedvem ellen sincsen jó borral teli pohár.” Ezért örömmel, sőt meglehetősen büszkén hozzák el díjnyertes alkotásukat a Gellért szállóba Bálint napján, s nyújtják tréfás – alkalmanként harsány hahotát is kiváltó – szavak kíséretében át a költőnek, a műfordítóknak.

Tizenöt év telt el, mire a Balassi-kard érzékelhetően nagy értékévé vált. Noha családom sürgetésére már évekkorábban védjegyjogtalom alá helyeztem az akkori Szabadalmi Hivatalban – jelenleg: Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala –, tizenöt év után buktak felszínre a kockázatok. Nem egészen tiszta kezek nyúltak ki az ekkorra jócskán kifényesedett kard felé. Később az odaítélésben feltűnően nem irodalmi szempontok is megpróbáltak, mondjuk úgy, hatással lenni. Puszt Tibor filmrendező barátom azzal „vigasztalt”, az Oscar-díjak gyakorlatában is előtűremkednek vállalhatatlan kísérletek: „minden komoly díjra ez jellemző”... „Az a csoda, hogy idáig még egy botrányod sem volt” – csillogtatta meg realitásérzékét egy újságíró-költő cimborára. Eme baráti értelmezések ellenére a mosdatlan kísérletek jókora feszültséget okoztak, ám sikerült elhárítani őket. Busch Béla ügyvéd, az Eötvös Loránd Tudományegyetem habilitált docense, tanszékvezetője kiadós jogi – elméleti és nagyon is gyakorlati – tudást sorakoztatott fel szellemi véderőként a szablya mellé. Ugyanezt tette művészi területen Mihály Gábor Munkácsy-díjas szobrász, a végvári költő szenvedélyteli híve.

A kardcsorbító ostromok tágabb összefüggések közé helyezését megkönnyítette, hogy a szakirodalom tanulmányozásakor szemem elé került az amerikai akciókutatás – action research – módszere, melyet Kurt Lewin tevékenységhez kötnek. Egyik frissebb irányzatának: a részvételi akciókutatásnak a jelmondata: Meg akarod ismerni a világot? Változtasd meg! Majd működj együtt a változásokkal!... Nos, a Balassi-kard – hála Istennek – nem forgatta fel a világot, ám valamennyire megváltoztatta, hiszen ha kikeressük, hogy 21 éve mit írt a sajtó a Balassi-kardról, azt látjuk: semmit. Ugyanis nem létezett. Valakinek ki kellett találnia, és meg kellett szerveznie akkor és azóta is. Ennyiben a világ más lett, és kétségtelen: jelentős világismeretet is hozott a húszéves – hatalmas mértékben a családom: feleségem és lányaim által is végzett – szervezői munka. Segítők és gáncsolók egyaránt többé-kevésbé előrehúzták a folyamatot, így két évtized alatt kialakult a magyar gyökerű nemzetközi – szándékában a teljes földkerekségre kiterjedő – irodalmi díj. Kevesebb mint tíz ilyen lelhető fel a glóbuszon a világhálós lexikon szerint.

Az idei, 2016. évi kardátadás után az MTI tudósítója számolta meg: eddig 37 magyar és külföldi irodalmár vehette át a XVI. századi európai költőóriás szabályját. A huszadik alkalommal egy alföldi poéta, Agócs Sándor és egy Tokióban élő japán műfordítónő, Harada Kijomi volt a díjazott. A magyar poéta versét Kubik Anna Kossuth-díjas színművész szavalta el, zenei ösbemutatót – immár a nyolcadikat – ez alkalommal a Misztrál együttes tartott: „Szarándoknak és bujdosónak való ének” – adott kulcsot alcímmel hatvanötödik verséhez Balassi.

Derűs későbbi fejlemény: az idén két Balassi-kardos kiválóság: Kiss Anna és Serfőző Simon vehetett át Kossuth-díjat. A civil – ennél fogva hangsúlyozottan független – elismerés természetesen nem igazodik az állami díjazáshoz, ám talán beszédes lehet az egybevetés. A két évtized alatt Nagy Gáspár, Buda Ferenc, Utassy József, Tornai József és Kalász Márton vehette át előbb a Balassikardot s később a Kossuth-díjat. Csoóri Sándor és Ágh István már Kossuth-díjasként nyújthatta ki karját a szablya felé. Talán a felnőtté válás jele – egy díjban is megmutatkozhat –, ha a kezdeti kötelező lázadás után a civil grémium már néha egyetért a hivatalossággal. Döbrentei Kornél a Balassikard átvétele után lett az alternatív Kossuth-díj kitüntetettje. És ki tudja, mit hoz a jövő a már Balassikardos Tóth Bálint, Kiss Benedek, Farkas Árpád, Agócs Sándor és a többiek esetében...

Mit hoz a jövő... A Balassi Kard Művészeti Alapítvány jogi alapot terít – a mai Európában ez fontos fundamentum –, ám a kard fényét nem a paragrafusok szikráztatják. Mint a salamoni zsoltár rávilágít: „Ha az Úr nem építi a házat, az építők hiába fáradsanak.” Igen, az istenigazából kegyelmi ajándék az, ha a XVI. századi költőóriás mögé szenvedélyes tűzzel felsorakozó mai poéták „az éles szablaiban örvendeznek méltán”...

Kovács Tamás Vilmos: Lánc-tánc, vázlat (ceruza, kréta, papír, 1997)